

TRES CONCEPTES EMBRIAGADORS

Isabel Morant*

A propòsit de la XIII Universitat d'Estiu a Gandia

Vivim els temps de la hipèrbole científica i tècnica, quan tot —o pràcticament tot— és adés descomponible en termes científics, adés embastat amb la mateixa filatura. L'anàlisi o la síntesi es formula ara, doncs, aprofitant materials del calaix de la Ciència. Un calaix, com el del sastre, on existeix una amplitud, diversitat i riquesa de matisos només explicable per la fertilitat que sempre aporta un cert desordre de les coses. En aquest cas, a sota de la pell de la Ciència hi ha el desordre dels conceptes, per exemple.

El concepte és, en efecte, la molla de l'os, la clau de volta de l'edifici científic occidental. Hi ha, però, diverses maneres de treballar amb ells. Estan els qui els prefereixen pulcres, delimitats i diferenciats clarament, fins allà on siga possible. Això assegura, certament, un rigor i una precisió major, però en cas d'abusar, deriva fàcilment en rigidesa i pressió. En canvi, els hi ha que entenen les eines analítiques d'una manera més laxa, sense tants compromisos amb una veritat que es vol única i unificadora. Són aquells que veuen en la polisèmia una virtut enriquidora abans que no un defecte de convivència de sentits, fins i tot antitètics.

I si, com diu la parèmia, estirant els fils se'n treu l'entrellat, es podria enllestir una mínima història del pensament i de la societat dels últims segles tot estirant dels fils d'Ariadna o conceptes que eixa mateixa societat ha utilitzat per entendre i fer-se entendre: hi hagué un temps, per exemple, en què les idees d'igualtat social o el concepte de lluita de classes senyorejaven per tot el sòl europeu.

Caldria entendre en aquest mateix sentit els termes —identitat, igualtat, diferència— que, enguany, la Universitat d'Estiu a Gandia (UEG) proposa com a lema o *leitmotiv* de les seues sessions: és a dir, com a conceptes o línies de força gràcies a les quals entendre més i millor la societat.

Si moure a la reflexió sobre les estructures de la nostra convivència és l'objectiu de la periòdica cita a

Gandia, el plantejament de la XIII edició de la UEG s'adapta raonablement a aquest *desideratum*. El concepte d'identitat, per exemple, posseeix un gran valor semàntic i una àmplia varietat de registres: parlem d'identitat per referir-nos a una persona tant com a una col·lectivitat o, encara, a un determinat biòtop. La d'igualtat, d'altra banda, és una idea que ens ha acompanyat d'ençà les revolucions dels EUA i França, per posar una datació difícilment discutible. Ha estat, a més, un dels conceptes que més força han tingut en el camp del pensament i de l'acció socials. Finalment, la de la diferència és una constatació inequívoca en aquesta fi de segle, caracteritzada per la

intercomunicació (i per extensió el major coneixement de l'altre) i la inevitable convivència (bé voluntària o bé obligada per coercions econòmiques i/o polítiques).

Valguen aquestes últimes reflexions com a botó de mostra: seria ingenu voler esgotar la riquesa de matisos que ofereixen els tres conceptes motrius d'aquesta tretzena edició. Aqueixa n'és, precisament, la seua virtut. Per això els vuits cursos en què es desplega enguany la Universitat abasten, aprofitant aqueixa pluralitat vertebradora, un

ampli ventall de temes i perspectives. Les identitats nacionals, les dones en la construcció de la identitat europea, els signes d'identificació de la Mediterrània, la determinació biològica del comportament humà, les claus psicològiques de la identitat del subjecte, la relació entre una determinada col·lectivitat i la literatura idiosincràtica, la construcció històrica del cos humà o, també, un símbol o identificador social com és el rock. Tot naix i s'engloba alhora sota l'ègida, plural i multiplicadora, de tres conceptes embriagadors. Perquè es tracta al capdavant de conquistar la lucidesa de l'ebri, més enllà de la sobrietat del lúcid que acompanya la Universitat durant el llarg i inclement hivern.

«IDENTITAT, IGUALTAT,
DIFERÈNCIA
SÓN ELS TERMES QUE LA
UEG PROPOSA COM A
LEMA DE LES SEUES
SESSIONS: TRES
CONCEPTES GRÀCIES ALS
QUALS ENTENDRE MÉS I
MILLOR LA SOCIETAT»

* Directora de la Universitat d'Estiu-Gandia